

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİ SAVUNUCULUK VE POLİTİKA BELGESİ

ÇEVRE OKURYAZARLIĞI İLETİŞİM AĞI PROJESİ

Bu belge, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen IPA/2019/413-365 hibe sözleşmesi numaralı Environmental Literacy Networking (Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı) Projesi kapsamında hazırlanmıştır. İçeriğinin sorumluluğu tamamiyle Yuva Derneği'ne aittir ve Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ (4)

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİNDE TEMEL YAKLAŞIMLAR:
HAYAT BOYU ÖĞRENME, KÜRESEL YURTTAŞLIK VE DOĞA
MERKEZCİLİK (6)

TÜRKİYE'DE ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİ (7)

ULUSAL VE YEREL DÜZEYDE KARAR ALICILARIN
UYGULAYABİLECEĞİ TEMEL ÖNERİLER (8)

ULUSAL DÜZEYDE KARAR ALICILARA YÖNELİK EK ÖNERİLER (10)

YEREL YÖNETİMLERE YÖNELİK EK ÖNERİLER (14)

İYİ ÖRNEKLER (16)

KAYNAKLAR (18)

GİRİŞ

Yuva Derneği öncülüğünde Kyoto Club (İtalya) ortaklığıyla ve Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle 2020 yılında Küresel Okuryazarlık Ağı kuruldu. KOZA'nın 80 üyesi vardır ve hala bünyesine yeni üyeler katmaya devam etmektedir.

KOZA'da amacımız, Türkiye ve Avrupa Birliği'nden sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetimler arasında çevre eğitimi alanında işbirliğini güçlendirmektir. Böylelikle, doğa ve insan ilişkilerine eleştirel bir bakış açısına sahip olan, çevresel sorunların çözümüne yönelik fikirler geliştirebilen ve sorumlu davranış ve anlayış sergileyen "küresel okuryazar" bireylerin sayısının artmasına katkı sağlamayı hedefliyoruz.

Bu bağlamda, Türkiye'deki ulusal düzeydeki politika yapıcılara ve yerel yönetimlere yönelik çevresel sürdürülebilirlik eğitimi çerçevelerini desteklemeyi amaçlayan önerileri içeren bu savunuculuk ve politika belgesini hazırladık.¹ Her yaş grubundaki bireyleri, karmaşık çevresel zorluklarla başa çıkabilmeleri için bilgi, beceri ve değerlerle donatmanın acil bir gereklilik olduğunu kabul ediyoruz. Bu önerilerle, ulusal düzeydeki politika yapıcıları ve yerel yönetimleri çevresel sürdürülebilirlik eğitimi önceliklendirmeye ve bu alana yatırım yapmaya teşvik etmeyi amaçlıyoruz.

KOZA olarak, çevresel sorumluluk bilincini güçlendirmeyi destekleyen bir kültürü yaygınlaştırmaya kararlıyız. Bireyleri, toplulukları ve kurumları güçlendirmeyi hedefleyerek daha yeşil ve sürdürülebilir bir gezegen için çalışıyoruz. Kamu kurumları ve yerel yönetimler ile sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliklerin geliştirilmesi ve desteklenmesi, çevresel sürdürülebilirlik eğitim politikalarının ve programlarının daha etkili ve kapsayıcı hale gelmesini sağlayacaktır. Bu nedenle, Türkiye'de çevresel sürdürülebilirlik eğitiminin geliştirilmesinde sivil toplum kuruluşlarının temel paydaşlar olarak görülmesinin önemini vurguluyoruz.

¹ Bu belgede, Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi kapsamında 6-7 Ekim 2022 tarihlerinde düzenlediğimiz "Türkiye'de Çevresel Sürdürülebilirlik Eğitiminin Yaygınlaştırılması için Savunuculuk Çalıştayı"nda KOZA üyesi kuruluş temsilcileri olarak belirlediğimiz öneriler yer almaktadır. Çalıştayda belirlenen önemli görüş ve öneriler, daha sonra çalışma gruplarında geliştirilerek bu belge şeklinde sunulmuştur.

Çevre Okuryazarlığı İletişim Ağı Projesi, Avrupa Birliği Sivil Toplum Aracı ve Medya - Sivil Toplum çerçevesinde Ağlar ve Platformlar Destekleme Programı kapsamında Yuva Derneği (Türkiye) ve Kyoto Club (İtalya) tarafından yürütülen bir projedir. Sivil Toplum Ağlar ve Platformlar Destekleme Programı, politika ve karar alma süreçlerine daha aktif bir demokratik katılımı, temel haklar ile diyalog kültürünü teşvik ederek aktif bir sivil toplumun gelişimine katkıda bulunmayı ve aktif vatandaşlığı ve sivil toplumu güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı II (IPA II) kapsamında Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

YUVA, tüm canlıların ve bizden sonraki nesillerin haklarına saygılı, sürdürülebilir bir yaşam ve adil, eşit, yoksulluğun ortadan kalktığı bir gelecek oluşturmak vizyonuyla yola çıkmış bir kurumdur.

Yetişkin öğrenmesi yoluyla sürdürülebilir yaşam tarzlarının yaygınlaşması, yoksulluğun azaltılması ve demokratikleşme amaçlı faaliyetler yürütür ve katılımcı eğitim yöntemlerini destekler.

yuva.org.tr

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİNDE TEMEL YAKLAŞIMLAR: HAYAT BOYU ÖĞRENME, KÜRESEL YURTTAŞLIK VE DOĞA MERKEZCİLİK

Çevresel Sürdürülebilirlik Eğitimi (ÇSE), bugün gezegenimizi tehdit eden önemli ekolojik sorunlarla başa çıkmada hayati bir rol oynamaktadır. İklim krizinin etkilerine, biyoçeşitlilik kaybına ve çevresel bozulmaya şahit oldukça, sürdürülebilir uygulamaları desteklemek için bireyleri bilgi, beceri ve değerlerle donatmanın giderek daha da önemli olduğu açıkça ortaya çıkmaktadır. Nitekim, Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 4.7, sürdürülebilir kalkınmanın ve sürdürülebilir yaşam tarzlarının desteklenmesi dahil olmak üzere, 2030 hedeflerine ulaşmak için tüm öğrenenlerin gereken bilgi ve becerileri edinmesini sağlamayı hedefler.² Bu bağlamda, eğitimin sürdürülebilir kalkınma gündemlerini desteklediği zaman dönüştürücü güce sahip olabileceğini kabul eder.

Hayat Boyu Öğrenme

İnsan kaynaklı ekolojik krizler, resmi eğitimi aşan kapsamlı bir müdahale gerektirir. Hedef 4.7 eğitimin hayat boyu öğrenme ilkesiyle düzenlenmesinin önemini vurgular. Bu, herkesin yaşam boyu öğrenci olup günlük yaşamda çevresel sürdürülebilirlik becerilerini uygulaması anlamına gelir. Hayat boyu öğrenme, sürekli ve her yerde gerçekleşen bir süreç olarak kabul edilir; örgün ve yaygın eğitimi ve serbest öğrenmeyi içerir. Ancak, dünya çapında çevresel sürdürülebilirlik eğitimi çabaları genellikle örgün eğitimle sınırlı kalmıştır. Özellikle yetişkinler, çevre üzerinde büyük etki potansiyeline sahip olmalarına rağmen, sıklıkla göz ardı edilirler. Gerçek çevresel krizlerle başa çıkmak ve tüm yaş gruplarını güçlendirmek için çevresel sürdürülebilirlik eğitimi, örgün eğitimin dışına çıkarak hayat boyu öğrenme ilkesine göre genişletilmelidir.

Küresel Yurttaşlık

Eğitimde küresel yurttaşlık yaklaşımının vurgusu artmaktadır. Hedef 4.7, ülkeleri bu anlayışı eğitim politikalarına entegre etmeye yönlendirir. Küresel yurttaşlık kavramı UNESCO tarafından daha geniş bir topluluğa ve ortak insanlığa ait olma duygusu olarak tanımlanır. Siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel olarak birbirine bağımlı ve ilişkili olan yerel, ulusal ve küresel boyutları vurgular. Amaç, bireylerin daha adil, barışçıl, hoşgörülü, kapsayıcı, güvenli ve sürdürülebilir bir dünya için proaktif katkıda bulunmalarını sağlamaktır.³ Çevresel sürdürülebilirlik eğitiminde bu yaklaşım, çevresel sorunların birbirine bağlı olduğunu ve çözüm için kolektif hareket gerektiğini vurgular. Böylece, öğrenenler geniş bir perspektif kazanarak kendilerini küresel yurttaşlar olarak tanırlar ve sürdürülebilirlik için adım atmaya teşvik edilirler.

Doğa Merkezli Yaklaşım

Çevresel sürdürülebilirlik eğitiminde doğa odaklı yaklaşım ve kültürel değerlerin dönüşümü önemlidir. Doğa merkezli yaklaşım, insanların doğanın ayrılmaz bir parçası olduğunu kabul ederek çevreye bütünsel bakışı teşvik eder. Canlıların ve ekosistemlerin bağlantılı olduğunu vurgular, doğaya karşı sorumluluk duygusu ve koruma tutumu geliştirir. Böylece çevresel sürdürülebilirlik, toplumun değerleri arasında yerleşik uzun vadeli bir hedef olur kısa vadeli çözümlerin ötesine geçilir.

² “2030’a kadar sürdürülebilir kalkınma ve sürdürülebilir yaşam tarzları için eğitim, insan hakları, toplumsal cinsiyet eşitliği, barış ve şiddete başvurmama kültürünün geliştirilmesi, dünya vatandaşlığı ve kültürel çeşitliliğin ve kültürün sürdürülebilir kalkınmaya katkısının takdiri yoluyla bütün öğrenenler tarafından sürdürülebilir kalkınmanın iletilmesi için gereken bilgi ve becerinin kazanımının sağlanması” (Sürdürülebilir Kalkınma Amacı 4.7).

³ “Küresel yurttaşlık eğitiminin üç kavramsal boyutu vardır. Bilişsel boyut, öğrenenlerin bilgi edinmeleri, anlamaları ve eleştirel düşünceleri ile ilgilidir. Sosyo-duygusal boyut, öğrencilerin ortak bir insanlığa ait olma, değer ve sorumlulukları paylaşma, empati, dayanışma ve farklılıklara ve çeşitliliğe saygı duyma duygusuyla ilgilidir. Davranışsal boyut, öğrencilerin daha barışçıl ve sürdürülebilir bir dünya için yerel, ulusal ve küresel düzeylerde sorumlu davranmalarını bekler” (UNESCO, 2017).

TÜRKİYE'DE ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİ

Türkiye'de, örgün ve yaygın eğitim alanlarında çevresel sürdürülebilirlik eğitimini ilerletmek için dikkate değer çabalar yürütülmektedir. T.C Milli Eğitim Bakanlığı, çevresel sürdürülebilirlik eğitimini resmi eğitim sistemine entegre etmek için adımlar atmıştır. İlköğretim programında, "Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği"ne odaklanan bir ders, 2022-2023 eğitim öğretim yılından itibaren 6, 7 veya 8. sınıflar için müfredata eklenmiştir. Bu adım, çevresel konuları ve iklim değişikliğini erken yaşlardan itibaren ele alma önemini vurgulamaktadır.

Ortaöğretimde ise Bakanlık, 2023-2024 eğitim öğretim yılında lise öğrencilerine yönelik seçmeli bir ders olarak çevre bilimi ve yönetimi müfredatı hazırlamaktadır. Bu, öğrencilerin çevresel konularda daha derin bir anlayışa sahip olmalarını ve çevre yönetimi ile ilgili bilgi ve becerilere sahip olmalarını hedefleyen bir çabadır. Ayrıca, Eğitim Bilişim Ağı (EBA) platformu "Sürdürülebilir Dünya" bölümü, çevre, iklim değişikliği ve sıfır atık konularında çeşitli eğitim içeriği sunarak, çevre bilgisinin geleneksel sınıf ortamının ötesine yayılmasını hedeflemektedir.

T.C. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından başlatılan "Çevre Dostu 1000 Okul Projesi" de övgüye değer bir girişimdir. Bu proje, temel eğitim düzeyindeki öğrencilere çevre bilincini ve sürdürülebilirlik kavramlarını benimsetmeyi, ilgili uygulamaları göstermeyi ve hayata geçirmeyi amaçlamaktadır. Projenin bir parçası olarak, ülke genelinde bin okulda sürdürülebilirlikle ilgili altyapı ve donanım çalışmaları yapılmış, her ilçede en az bir okulun projeden faydalanması hedeflenmiştir.

Halk Eğitim Merkezleri de çevre koruma alanında geri dönüşüm ve sıfır atık konulu isteğe bağlı dersler sunarak, çevre eğitiminin resmi eğitim sistemi dışında da önemini tanımayı ve farklı alanlardaki öğrencilere ulaşmayı hedeflemektedir.

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2022 yılı İklim Şurası Komisyon Tavsiye Kararları ve İklim Değişikliği Farkındalığının Temel Eğitime Entegrasyonu Çalıştay Raporu Türkiye'de çevresel sürdürülebilirlik eğitimi için atılacak adımları detaylı bir şekilde ele almaktadır.

Öte yandan, Türkiye'de çevresel sürdürülebilirlik eğitiminin ilerletilmesi noktasında hala gelişmeye açık alanlar bulunmaktadır. 2019'da Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından yayımlanan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları Değerlendirme Raporu, Türkiye'de genel olarak "Hedef 4.7 ile ilgili kalkınma planları ve yıllık programlarda bilinçlendirme ve farkındalık yaratma başlıkları altında bazı politikalara yer verilmekle birlikte bu hedefle ilgili daha kapsayıcı ve bütüncül politika geliştirme ihtiyacı"nın var olduğunu belirtmektedir. Bu ihtiyaç çevresel sürdürülebilirlik eğitimi için de geçerlidir. Özellikle de yukarıda belirtilen üç ana yaklaşım olan hayat boyu öğrenme, küresel yurttaşlık eğitimi ve doğaya odaklanan ve kültürel dönüşümü gerektiren yaklaşımların daha da entegre edilmesi konusunda ihtiyaç ön plana çıkmaktadır. Bu yaklaşımların örgün ve yaygın eğitimde daha fazla yer bulması, çevresel sürdürülebilirlik konusunda daha derin bir anlayışın geliştirilmesine ve bireylerin çevrelerini koruma ve sürdürülebilir bir geleceğe katkıda bulunma konusunda daha aktif roller üstlenmelerine katkı sağlayabilir.

ULUSAL VE YEREL DÜZEYDE KARAR ALICILARIN UYGULAYABİLECEĞİ TEMEL ÖNERİLER

1. Çevresel Sürdürülebilirlik Eğitimi (ÇSE) küresel yurttaşlık ve doğa merkezli yaklaşımlarla şekillendirilmeli, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve ayrımcılık karşıtlığını vurgulamalıdır. Öğrenenlerde eko-kaygı⁴ yaratmak yerine, onları çevresel zorlukları çözmek için motivasyon ve becerilerle donatmalıdır.

- Küresel yurttaşlık yaklaşımı ile, tüm bireylerin birbiriyle bağlantılı olduğu ve gezegenin ve gelecek nesillerin refahına karşı sorumlulukları olduğu vurgulanmalıdır. Bu yaklaşım, öğrenenlerin sadece yakın çevrelerine değil, çevresel sorunların daha geniş küresel bağlamını da düşünmelerini teşvik eder.
- Doğa merkezli yaklaşım ile doğanın içsel değerlerini tanıtan ve yalnızca insan ihtiyaçlarına ve isteklerine odaklanmak yerine ekosistemlerin korunması ve muhafaza edilmesi vurgulanmalıdır. Bu yaklaşım, öğrenenlerin doğal dünyaya derin bir takdir ve saygı geliştirmesini teşvik eder.
- Toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılık karşıtlığı vurgulanarak adalet, eşitlik ve toplumsal adalet ilkelere uygun bir şekilde eğitim süreci güçlendirilmeli ve kapsayıcı bir öğrenme deneyimi sunulmalıdır.
- Çevresel sorunların zorluklarını ve aciliyetini ele almanın önemli olduğu bir noktada, öğrenenlerde çevresel kaygı yaratmak yerine eğitim öğrenenleri güçlendirecek şekilde tasarlanmalıdır. Bu, onlara bilgi, beceri ve araçlar sağlayarak bilinçli kararlar alabilmelerini, olumlu eylemler yapabilmelerini ve sürdürülebilir uygulamalara katkıda bulunabilmelerini içerir. Bu şekilde umut, etki sahibi olma ve iyimserlik duygusu aşılayarak öğrenenleri çevre üzerinde olumlu bir etki yapma yeteneklerine inanmaya teşvik etmelidir.

⁴ Eko-kaygı, çevresel sorunlarının giderek artan farkındalığı ve iklim değişikliğinin gezegen ve insan refahı üzerindeki potansiyel etkisi karşısında ortaya çıkan psikolojik ve duygusal bir tepkidir. Bu, bireylerin çevrenin bozulması, biyolojik çeşitlilik kaybı, doğal afetlerin artan sıklığı ve gelecek nesiller için olası sonuçlar konusunda derin endişe duyduklarında deneyimleyebilecekleri belirli bir tür anksiyete veya sıkıntıdır.

2. ÇSE'yi destekleyen sürdürülebilir öğrenme ortamlarının oluşturulması için tüm kurum yaklaşımı benimsenmelidir. Bu amaçla çerçeve sunan politikalar ve yönergeler geliştirilmeli, finansman sağlanmalıdır.

Tüm kurum yaklaşımı, sürdürülebilirliğin öğrenme ortamının (okullar ve yaygın eğitim ortamları dahil) her yönüne yayılmasını hedefler. Bu, sürdürülebilirlik kavramının müfredat ve öğrenme süreçlerine, tesislere, çevre topluluklarla etkileşime, yönetişime ve kapasite geliştirmeye entegre edilmesini içerir. Bu ortamlar, çevreye duyarlılık ve sorumluluk duygusunu artırır, bireyleri aktif çevre koruyucuları yapar ve sürdürülebilirlik kültürünün yayılmasına katkıda bulunur.

Sürdürülebilir öğrenme ortamları için, kurumun çevresel sürdürülebilirlik ilkesine uygun davranmasını sağlayan iç politika ve stratejiler geliştirilebilir, bina sürdürülebilirliği geliştirilebilir (ör. geri dönüşüm ve kompostlama yoluyla atık miktarını azaltmak, çevre dostu malzemeler kullanmak, enerji tüketimini en aza indirmek vb.), kurumun günlük uygulamalarının düzenli olarak değerlendirilebilir ve gerekli eylemler alınabilir, sürdürülebilir ulaşım seçenekleri teşvik edilebilir. Sürdürülebilir öğrenme ortamları oluşturmak için çerçeve sunan politikalar ve yönergeler, sürdürülebilir eğitim ortamlarının oluşturulması için gerekli prensipleri, hedefleri ve stratejileri belirleyebilir.

3. ÇSE ile ilgili tüm süreçlerde gençler, temel katkıda bulunan ve aktif rol oynayan bireyler olarak kabul edilmelidir.

Gençler, ÇSE ile ilgili politika ve programların tasarımı, uygulanması ve izlenmesine tam anlamıyla dahil edilmelidir. Hak temelli bir yaklaşımla, gençlerin sadece dahil edilmekle kalmayıp katılma ve duyulma hakları desteklenmelidir. Genç temsilcilerin karar alma organlarında yerlerinin garanti altına alındığı mekanizmalar (örneğin gençlik meclisleri ve komisyonları gibi), bunu gerçekleştirmenin bir yolu olarak düşünülebilir. Gençlerin, kurumların tüm düzeylerinde temsiliyeti sağlanmalı, karar alıcılar üzerinde etki yapma imkanlarını artıracak farklı mekanizmalar geliştirilmeli ve bu amaçla yapılar oluşturulmalı ya da var olan yapılar geliştirilmelidir.

4. ÇSE ile ilgili hayat boyu öğrenme politikaları, Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği tarafından oluşturulan ilgili çerçevelere uygun olarak geliştirilmelidir.

Türkiye'de ÇSE konusunda, [Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının](#) yanı sıra [Marakeş Eylem Çerçevesi: Yetişkin öğrenme ve eğitimin dönüştürücü gücünden yararlanma](#) ve [Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim üzerine Berlin Bildirgesi](#) gibi küresel çerçevelere ve [Avrupa Yeşil Mutabakatı](#), [Avrupa Konseyi Küresel Eğitim 2050 Bildirgesi](#), [Sürdürülebilirlik Üzerine Avrupa Yeterlilik Çerçevesi](#), [Çevresel sürdürülebilirlik için öğrenmeye ilişkin Konsey Tavsiyesi](#), [Yeşil Geçiş ve Sürdürülebilir Kalkınma için Öğrenmeye İlişkin 16 Haziran 2022 tarihli Konsey Tavsiyesi](#) ve [Hayat Boyu Öğrenme için Anahtar Yetkinlikler Hakkında Tavsiye Kararı](#) da dahil olmak üzere Avrupa ve AB çerçevelerine uygun hayat boyu öğrenme politikalarının geliştirilmesi, ülkenin çevresel sürdürülebilirlik çabalarına önemli ölçüde katkıda bulunabilir.

Bu uyum, ülkenin ilgili politikalarının uluslararası standartlar ve en iyi uygulamalarla uyumlu olmasını sağlar, Türkiye'nin çevresel zorlukları ele alma konusundaki güvenilirliğini artırır, bilgi paylaşımını ve sürdürülebilirliğe yönelik ortak çabaları ve işbirliğini teşvik eder. Ayrıca, çevresel sürdürülebilirlik konusunda çok sayıda kaynak, araştırma ve uzmanlık sağlar. Bu çerçevelerin Türkiye politikalarına dahil edilmesi, çevre eğitimi programlarının etkili bir şekilde uygulanmasını destekleyebilecek geniş bir bilgi havuzundan, metodolojilerden ve pratik araçlardan yararlanılmasını destekler.

ULUSAL DÜZEYDE KARAR ALICILARA YÖNELİK EK ÖNERİLER

1. ÇSE okul öncesi dönemden başlayarak hayat boyu sürmeli ve örgün eğitimin tüm seviyelerinde, yaygın eğitimde ve serbest öğrenmede yer almalıdır.

- ÇSE temel bir bileşen olarak ulusal eğitim politikasına dahil edilmeli, politika yaygın eğitimi ve serbest öğrenmeyi de içermelidir.
- ÇSE zorunlu ve çapraz bir bileşen olarak örgün eğitimin tüm aşamalarına bütüncül bir şekilde dahil edilmelidir.
- Çevresel sürdürülebilirlik için hayat boyu öğrenme politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması için yeterli kaynak ayrılmalıdır. Eğitim programları, müfredat geliştirme, araştırma projeleri, eğitim materyalleri ve kaynakları oluşturma, yaygın ve serbest öğrenme faaliyetleri için kapasite geliştirme ve gerekli alt yapıyı desteklemeye yönelik finansman sağlanmalıdır.
- ÇSE'nin uygulanmasını ve etkisini izlemek ve değerlendirmek için mekanizmalar oluşturulmalıdır. Bu veriler, politika ve stratejilerin güncellenmesi ve iyileştirilmesi için kullanılmalıdır.
- Tüm derslerde ve sınıf seviyelerinde çevresel kavramları, bilgileri ve becerileri içeren müfredat geliştirmeye yönelik yönergeler ve çerçeveler geliştirilmelidir.
- ÇSE yeşil becerileri de kapsayacak şekilde iş temelli eğitim, mesleki eğitim ve öğretim, diğer formasyon kursları gibi yetişkin öğrenimi biçimlerine ve eğitim programlarına dahil edilmelidir. Yetişkin eğitimi, örgün eğitimin normalde ulaşamadığı kişilere odaklanarak, herkes için erişilebilir ve kapsayıcı hale getirilmelidir.

- Çevre sorunları ve sürdürülebilirliğin önemi hakkında toplumsal farkındalığı artırmak için medya kuruluşları, yerel topluluklar ve ilgili paydaşlarla işbirliği yapılmalı ve stratejiler geliştirilmelidir. Etkinlikler, çalıştaylar, kampanyalar ve kitle iletişim araçları yoluyla geniş kitlelere erişim sağlanmalıdır.
- ÇSE alanında araştırma ve yenilik desteklenmelidir. Bu, araştırma projelerini finanse etmeyi, üniversiteler ve araştırma kurumlarıyla işbirliği yapmayı ve yenilikçi öğretim yöntemleri ve uygulamalarını teşvik etmeyi içerebilir. Öğrenme deneyimlerini geliştirmek için dijital araçlardan, etkileşimli simülasyonlardan ve multimedya kaynaklarından yararlanılmalıdır. Sanal gerçeklik, çevrimiçi platformlar ve eğitim uygulamaları, öğrencilerin çevresel kavramları yenilikçi yollarla keşfetmelerine yardımcı olabilir.
- Çevresel sürdürülebilirlik üzerinde etkisi ve rolü olan tüm diğer bakanlıklarla çok sektörlü ve çok disiplinli işbirliği güçlendirilmeli, tüm devlet yaklaşımı sağlanmalıdır. Örneğin, T.C Gençlik ve Spor Bakanlığı, gençlerin çevre konularına ilgi ve farkındalığını artıracak projeler ve etkinlikler düzenleyerek çevresel bilincin yaygınlaştırılmasına katkı sağlayabilir.
- Okullarda çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili müfredat dışı etkinlikler için daha fazla zaman ve kaynak sağlanmalı, öğrencilerin çevresel sürdürülebilirlik sorunları ve çözümlerini sahiplenerek daha fazla inisiyatif almaları desteklenmelidir. Bu amaçla, örgün eğitimde çevre kulüpleri ve ders dışı etkinlikler gibi yaygın eğitim yöntemleri teşvik edilebilir, öğrencilerin yerel çevre kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları ile bağlantı kurması ve sürdürülebilirlik girişimlerine katılımları desteklenebilir.
- Öğrencilerin doğa ile doğrudan etkileşime girmesini sağlayan deneyimsel öğrenme fırsatları teşvik edilmelidir. Bu, doğal yaşam alanlarını, ekosistemleri, koruma alanlarını veya sürdürülebilir uygulamaları gözlemledikleri saha gezilerini içerebilir.
- Çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili öğrenme kaynaklarına ve materyallere açık erişim teşvik edilmelidir. Dijital kaynaklar, çevrimiçi kurslar ve etkileşimli platformlar gibi ücretsiz eğitim içeriğinin geliştirilmesi ve dağıtımını desteklemek, öğrenenler ve eğitimcilere daha geniş erişilebilirlik sağlar.

2. Eğitimcilere, ÇSE’nde bilgi ve becerilerini artırmaları için çeşitli eğitim ve mesleki gelişim fırsatları sunulmalıdır.

Eğitim ve mesleki gelişim fırsatları, eğitimcilerin öğretim metodolojilerini güçlendirmelerine ve özgüvenlerini artırmalarına yardımcı olacaktır. Böylece, çevresel sürdürülebilirliği etkili bir şekilde öğretebilecekleri ve öğrencilere ilham verebilecekleri bir ortam sağlanmış olacaktır.

- ÇSE öğretmen eğitim programlarının müfredatına entegre edilmelidir. Eğitimciler için iklim değişikliği, ekolojik koruma, sürdürülebilir kalkınma ve çevresel adalet gibi konularda özelleşmiş eğitimler sunulmalıdır.
- Eğitimcilerin çevresel sürdürülebilirlik öğretimine yönelik pedagojik yaklaşımlar ve stratejiler geliştirilmeli, bilgi ve becerilerini geliştirmek için mesai saatleri içinde hizmet içi eğitimler sağlanmalıdır.
- Eğitimcilerin ÇSE ile ilgili kaynakları, ders planlarını ve en iyi uygulamaları paylaşabilecekleri platformlar ve ağlar oluşturulmalıdır.
- Öğretim materyalleri temaya, eğitim seviyelerine, hedef kullanıcılara ve kaynak türüne göre açık bir şekilde sınıflandırılmalıdır. Bu sınıflandırma, kaynak arama sürecini daha etkileşimli ve dinamik hale getirirken eğitimcilerin zaman tasarrufu yapmalarına da yardımcı olabilir.
- Eğitimcilerin, çevresel sürdürülebilirlik derslerinde öğrenme sonuçlarını ölçmeleri için değerlendirme göstergeleri geliştirilmelidir.
- Eğitimcilerin yaşadıkları çevrede doğal yaşam alanlarını, ekosistemleri, koruma alanlarını veya sürdürülebilir uygulamaları gözlemlemelerini ve yerel çevre inisiyatiflerine katılmalarını sağlayacak deneyimsel öğrenme fırsatları düzenlenmelidir.
- ÇSE eğitimi alan öğretmenlerin sertifikasyonu ve akreditasyonu teşvik edilmelidir. Bu, eğitimcilerin niteliklerini ve uzmanlıklarını tanımak ve teşvik etmek anlamında önemlidir.

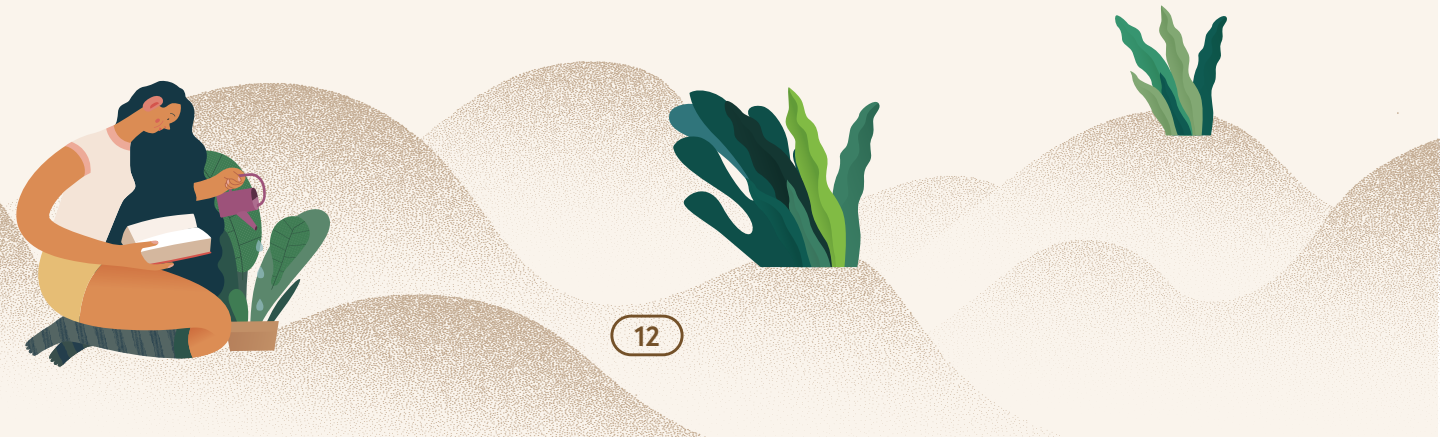
3. ÇSE'nin etkili bir şekilde yaygınlaştırılması ve yaşam boyu öğrenme sürecinin desteklenmesi için örgün eğitim, yaygın eğitim ve serbest öğrenme sağlayıcıları arasındaki işbirliği güçlendirilmelidir.

Yaygın eğitim ve serbest öğrenme sağlayıcıları ile gerçek ve anlamlı ortaklıklar kurarak, çevresel sürdürülebilirlik için hayat boyu öğrenme politikalarının geliştirilmesi ve uygulanması güçlendirilir. Bu ortaklıklar, çevresel sürdürülebilirlik eğitimine erişimi artırır ve farklı paydaşların uzmanlığından yararlanılmasını sağlar. Bu, okulları, üniversiteleri, çevre kuruluşlarını, yerel yönetimleri, topluluk merkezlerini, müzeleri, kütüphaneleri, özel girişimleri ve çevrimiçi öğrenme topluluklarını içerebilir. ÇSE öğretmen eğitim programlarının müfredatına entegre edilmelidir. Eğitimciler için iklim değişikliği, ekolojik koruma, sürdürülebilir kalkınma ve çevresel adalet gibi konularda özelleşmiş eğitimler sunulmalıdır.

- ÇSE'yi önceliklendiren ve eğitim kurumları ile yaygın eğitim ve serbest öğrenme sağlayıcıları arasında ortaklıkları teşvik eden politika çerçeveleri oluşturulmalıdır.
- Farklı eğitim ve öğrenme sağlayıcıları arasında kaynak, materyal ve iyi uygulamaların paylaşımı teşvik edilmelidir. Çevrimiçi veri tabanları, atölyeler, konferanslar gibi platformlar oluşturularak veya işbirliği projeleri uygulayarak bilgi ve deneyim paylaşımı desteklenebilir.
- ÇSE'ye yönelik projeleri ve inisiyatifleri desteklemek için bütçe tahsis edilmelidir. Bu amaçla, işbirliği projeleri için finansal destek sağlayacak fonlar oluşturulabilir ve Avrupa Komisyonu tarafından desteklenen programların yaygınlaştırılması sağlanabilir.
- Çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili yaygın eğitim ve serbest öğrenme kazanımları ve iyi örneklerin tanınması için mekanizmalar geliştirilmelidir. Bu mekanizmalar, eğitim kurumlarının ve öğrenme sağlayıcılarının çabalarını ve sonuçlarını takdir eden sertifikalar, ödüller veya akreditasyon sistemlerini içerebilir.
- ÇSE programlarının etkinliğini ve güvenilirliğini sağlamak için kalite güvence mekanizmaları geliştirilmelidir. Bu, standartlar belirlemeyi, değerlendirmeler yapmayı ve kaliteli sürdürülebilirlik eğitimi sunan eğitim kurumları ve programlar için akreditasyon sağlamayı içerebilir.

4. Çok paydaşlı çalışma grupları ve kalıcı komiteler gibi yollarla, ÇSE ile ilgili hayat boyu öğrenme politikaların ve stratejilerinin geliştirilmesi sürecine ilgili sivil toplum örgütleri, akademisyenler, yerel yönetimler, sendikalar, medya, özel sektör de dahil olmak üzere yaygın eğitim ve serbest öğrenme sağlayıcılarının katılımı genişletilmeli ve var olan stratejiler onlarla işbirliği içinde yenilenmelidir.

Çevresel sürdürülebilirlik için hayat boyu öğrenme politikaları geliştirme ve uygulama süreçlerinde yaygın eğitim ve serbest öğrenme sağlayıcıları ile gerçek ve kalıcı ortaklıklar kurulmalıdır. Bu, çevresel sürdürülebilirlik için etkili ve kapsayıcı karar alma, politika geliştirme ve strateji oluşturma açısından büyük öneme sahiptir. Farklı bakış açılarının, fikirlerin, uzmanlıkların ve deneyimlerin dikkate alınmasını sağlayarak daha kapsamlı ve çok yönlü politika ve stratejilerin oluşturulmasını sağlar. Ayrıca, çevre sorunlarından etkilenen dezavantajlı grupların ki de dahil olmak üzere farklı ihtiyaçların ve bakış açılarının temsiline izin verir; böylece, politika ve stratejilerin çeşitlilik ve kapsayıcılık ilkesine uygun olarak şekillendirilmesini sağlar.

5. Çevresel sürdürülebilirlik konusunda etkisi olan tüm devlet kurumları ve paydaşlarla işbirliği içinde ÇSE'ye adanmış kalıcı bir ulusal koordinasyon organı oluşturulmalıdır.

ÇSE'nin devam eden ve dinamik bir süreç olduğunu kabul etmek çok önemlidir. Çünkü sürekli uyum ve iyileştirme ihtiyacını kabul eder. Koordinasyon organı, ilgili tüm paydaşlarla işbirliği yaparak, ÇSE ile ilgili politika ve stratejilerin geliştirilmesini, uygulanmasını ve bu alanda sürekli gelişen zorluklara ve fırsatlara yönelik olarak düzenli olarak güncellenmesini sağlar. Çevresel sürdürülebilirlik amacına bağlı hükümet temsilcileri, karar vericiler, eğitimciler, uzmanlar, topluluk liderleri ve sivil toplum kuruluşları dahil olmak üzere çeşitli paydaşları bir araya getirmek için merkezi bir platform görevi görür.

6. Yerel yönetimler, eğitim müfredatına ve hayat boyu öğrenme politikalarına ve uygulamalarına ÇSE'nin dahil edilmesi konusundaki çabalarında desteklenmelidir.

Yerel yönetimler, topluluklarındaki ÇSE'yi teşvik edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Başarılı olmalarını sağlamak için destek ve kaynaklar sağlamak önemlidir. Bunun yapılması, yerel yetkililere teşvikler sunarak yerleştirilmiş ÇSE'yi yerel eğitim müfredatına dahil etmelerini teşvik etmekle mümkündür. Böylelikle, yerel yönetimler öğrenenler arasında sürdürülebilir kalkınma hakkında farkındalık ve anlayışın artmasına katkıda bulunabilir.

- ÇSE önceliklendiren ve teşvik eden politikalarla yerel yönetimlerin ÇSE'yi müfredatlarına ve hayat boyu öğrenme politikalarına dahil etmek için rehberlik ve çerçeve sağlayın.
- Yerel yönetimlerin ÇSE girişimlerini desteklemek için yeterli kaynak ve finansman ayrılmalıdır. Bu, mali destek, öğretmen eğitim programları ile eğitim materyalleri ve kaynaklarının sağlanmasını içerebilir.
- ÇSE'nin etkili bir şekilde uygulanmasında eğitimcilerin ve yerel yönetim yetkililerinin bilgi ve becerilerini geliştiren kapasite geliştirme çalışmalarına yatırım yapılmalıdır. Bu, eğitim atölyeleri, konferanslar ve ÇSE ile ilgili paydaşlar için ağ oluşturma fırsatları düzenlemeyi içerebilir.

YEREL YÖNETİMLERE YÖNELİK EK ÖNERİLER

1. ÇSE önceliklendirilmeli ve stratejik planlamada yer almalıdır:

Yerel yönetimler, ÇSE'yi öncelikli bir konu olarak ele almalı ve uzun vadeli stratejik planlarında bu konuya yer vermelidir. ÇSE'nin önemini resmi olarak tanıyarak, sürdürülebilir ve çevreye duyarlı bir toplumun gelişmesine olan bağlılıklarını göstermelidirler.

2. Sivil toplum ve özel sektör ile işbirliği kurulmalıdır:

Yerel yönetimler, özellikle çevre konularına odaklanan sivil toplum kuruluşları ile aktif iletişim kurmalı ve ÇSE politikalarını oluştururken ve uygularken STK'larla işbirliği yapmalıdır. ÇSE'ye odaklanan STK'larla resmi işbirlikleri ve protokoller oluşturabilirler. Yerel yönetim politika ve strateji belgelerinde STK'ları çevresel sürdürülebilirlik eğitimi ilerletmede temel ortaklar olarak tanıyabilirler. Yerel yönetimler, çevre alanında faaliyet gösteren sivil aktörler (örneğin çevre koruma dernekleri, doğa gönüllüleri, çevre odaklı sivil toplum kuruluşları) ile özel sektör arasında köprü görevi üstlenerek işbirliklerinin ve ortak çalışmaların yaygınlaşmasında kilit bir rol oynayabilirler.

3. Kamu binaları dönüştürülmeli ve sürdürülebilir uygulamalar benimsenmelidir:

Eğitim, idari ve diğer amaçlarla kullanılan belediyeye ait kamu binaları sürdürülebilir öğrenme ortamlarına dönüştürülmelidir. Atık azaltma önlemleri, enerji tüketimini azaltma ve çevre dostu malzemeler kullanma gibi sürdürülebilir uygulamalarla (örneğin akıllı binalar ve elektrikli ulaşım araçlarının sayısının artırılması) bu dönüşüm sağlanabilir. Yerel yönetimler, kendi operasyonlarında sürdürülebilir uygulamaları örnek göstermeli ve benimsemelidir. Bu, atık azaltma, geri dönüşüm teşviki, enerji verimliliği, kamu bina ve tesislerinde çevre dostu malzemelerin kullanımını içerebilir.

4. Belediye personeline yönelik ÇSE'ye öncelik verilmelidir:

Yeni çalışanlar için zorunlu ÇSE, işe alım sürecinin bir parçası olmalıdır. Mevcut çalışanlar için düzenli kapasite geliştirme eğitimleri düzenlenmelidir. Böylece personel, çevre ve iklim değişikliği konularında bilgisini güncelleyebilir, iyi uygulama örneklerini paylaşabilir ve yeni sürdürülebilir teknoloji ve uygulamaları tanıtabilir.

5. Farkındalık kampanyaları ve etkinlikleri düzenlenmelidir:

Yerel yönetimler, çevresel sürdürülebilirliği etkin bir şekilde teşvik etmek ve toplumu dahil etmek için kapsamlı farkındalık kampanyaları düzenlemelidir. Bu kampanyalar, çevre korumanın önemini vurgulayarak ve bireylerin sürdürülebilir bir gelecek oluşturmada oynayacağı rolü vurgulayarak sosyal medya platformları, yerel radyo istasyonları, topluluk bültenleri ve resmi belediye web siteleri gibi çeşitli iletişim kanallarını kullanmalıdır. Ayrıca, ÇSE'ye odaklanan konferanslar, seminerler, çalıştaylar ve açık hava etkinlikleri önceliklendirilmeli ve düzenlenmelidir. Bu tür etkinlikler, topluluk üyelerinin farkındalığını artırmada, çevre bilincini geliştirmede, belirli çevresel konuları ele almada ve sürdürülebilir uygulamaları teşvik etmede büyük potansiyele sahiptir.

6. Çevresel eğitim birimleri kurulabilir:

Çevresel sürdürülebilirliğe odaklanan ayrı eğitim birimleri kurulabilir. Bu birimler, topluluktaki eğitim girişimlerini geliştirmek, koordine etmek ve uygulamakla sorumlu olabilir. Eğitim birimleri içinde nitelikli çevre eğitmenlerinin eğitilmesi ve atanması, eğitim programlarının doğru, güncel ve ilgi çekici olmasını sağlar.

7. Kamu alanlarını dönüştürülebilir:

Kullanılmayan ve belediyeye ait kamu alanları, ÇSE veya çevresel sürdürülebilirlik ile ilgili topluluk projeleri için dönüştürülebilir. Bu alanlar, eğitim, inovasyon ve toplum katılımı için önemli merkezler oluşturabilir, olumlu değişimi teşvik edebilir ve çevre bilincini geliştirerek çevre koruma kültürünü yayabilirler. Planlama ve bu alanda çalışan kamu kurumları, özel sektör ve STK'larla işbirliği ile bu dönüşüm sağlanabilir.

8. ÇSE etki takibi yapılmalıdır:

Yerel yönetimler, çevre eğitimi girişimlerinin etkisini ve etkinliğini sürekli olarak takip ve değerlendirmelidir. Bu veri odaklı yaklaşım, başarılı stratejilerin belirlenmesine ve iyileştirme alanlarının tespit edilmesine yardımcı olur.

9. Halkın katılımı desteklenmelidir:

ÇSE politikalarında yerel yönetimler, katılımcı yönetim yaklaşımını kullanarak halkı süreçlere dahil etmelidir. Bu, çevre konularında halkın farkındalığını artırır, çevre dostu davranışları teşvik eder ve daha sürdürülebilir bir toplum oluşturulmasına katkı sağlar.

İYİ ÖRNEKLER

Aşağıda belirtilen örnekler, farklı ülkelerde çevresel sürdürülebilirlik eğitimi konusunda yapılan çalışmalarını ve bu alanlarda alınan önlemleri özetlemektedir. Her ülke, kendi eğitim sistemine, kültürel yapısına ve hedeflerine uygun şekilde çevresel sürdürülebilirlik eğitimini entegre etmeye çalışmaktadır.

Almanya

ÇSE, Almanya'da sürdürülebilir kalkınma eğitiminin bir parçasıdır. Almanya Eğitim ve Araştırma Federal Bakanlığı, Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Platformu'nun kurulmasını sağlamış ve bu platform, Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Eğitimi Eylem Planı'nın geliştirilmesine katkıda bulunmak için iki yıl süren çok paydaşlı bir süreç yürütmüştür. Bu süreçte, ağlar, uzman forumlar ve vatandaş katılımcılığına yer verilmiştir. Bu katılımcı yaklaşım, kamusal otoritelerin Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminin uygulanmasını yönlendirecek politika belgelerinin hazırlanmasına olan açık taahhüdünü vurgulamıştır.

Ulusal Eylem Planı tarafından belirlenen 130 hedef ve 349 önlem, eğitim ve öğretim düzeylerinin tamamına bakmaktadır ve Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminin politika ve yasal belgelere dahil edilmesinden, öğretmen eğitimine, müfredat değişikliklerine ve resmi eğitim sektörüyle işbirliği yapan gayri resmi ve gayri resmi eğitim sağlayıcılarının katılımına kadar çeşitli alanlara odaklanmaktadır. Yaşam boyu ve yaşam genişliğinde bir öğrenme yaklaşımı, hükümet stratejisini belirlerken etkin bir şekilde kullanılmış ve aynı zamanda bütünsel okul yaklaşımının güçlendirilmesi olasılığına da bakılmıştır. Bu köklü strateji, Almanya genelinde Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminin sağlanmasında önemli bir iyileşmeye yol açmıştır.

Fransa

Fransa'da ÇSE uzun bir geçmişe sahiptir. Zamanla kavram gelişmiş ve 2004 yılında çevre eğitimi ve sürdürülebilir kalkınma eğitimi olarak yeniden adlandırılmıştır. 2005 yılında hükümet tarafından bu eğitimin tüm Fransız okullarına dahil edilmesini amaçlayan bir proje başlatıldı. 2007 yılında, ÇSE resmi eğitim kapsamında müfredatlar arası bir konu olarak alındı. Öğretim programları, insanlar ile çevre arasındaki karmaşık ilişkilere ve çevre sorunlarını sosyal, ekonomik ve jeopolitik yönleriyle ilişkilendirmeye yönelik olarak tasarlandı. 2013 yılında, ÇSE Fransa'da eğitim yasasının bir parçası haline geldi.

2021 yılında ise Fransız Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından "2030'a kadar Sürdürülebilir Kalkınma için Eğitim" başlıklı bir Vademecum (Rehber Kitapçık) yayımlandı. Bu belge, eğitimdeki paydaşlar için bilimsel kalite ve eğitim bütünlüğünü sağlamak için ölçütleri teşvik eder ve sınıflarda deniz ve okyanuslarla ilgili daha fazla eğitim kaynağını içerir. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma eğitimi resmi eğitimin ötesine taşıyarak, ders dışı etkinliklere rehberlik eder. Vademecum, çevre sürdürülebilirlik eğitimi Fransa'daki zorunlu eğitimin tüm düzeylerine müfredat olarak entegre etme sürecinin bir sonucu olarak ortaya çıktı. Bu kapsamlı yaklaşım, konunun tamamen kapsanmasını sağlamakta ve eğitim profesyonellerini günlük öğretimde başarılı bir şekilde uygulamak için gerekli araçlarla donatmaktadır.

Ayrıca, Fransa'daki müfredat, sürdürülebilir kalkınma, iklim değişikliği ve biyolojik çeşitlilikle ilgili içerikleri öğretmenin yanı sıra öğrencilerin çevre üzerindeki sürdürülebilirlik etkileri konusunda gözlem yapma ve akıl yürütme yeteneklerini geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Danimarka

Danimarka, çevre eğitimi de dahil olmak üzere sürdürülebilirlik girişimleri için merkezi koordinasyon organı olarak hizmet veren Ulusal Sürdürülebilir Kalkınma Konseyi'ni kurmuştur. Bu konsey, sürdürülebilirlik ilkelerini eğitim ve topluma entegre etmek için çeşitli sektörlerden paydaşlarla ilişki kurmaktadır. Danimarka hükümeti, eğitim kurumlarına fon, kaynak ve politika desteği sağlayarak çevresel sürdürülebilirlik eğitimini ve girişimlerini aktif olarak desteklemektedir. Hükümet stratejilerinden biri ise sürdürülebilirlik kültürünü yaratmayı ve çevreye duyarlı yeni nesil vatandaşlar yetiştirmektir.

Danimarka'da çevresel sürdürülebilirlik, çeşitli eğitim düzeylerinde ulusal müfredata entegre edilmiştir. Bu sayede öğrencilerin genç yaşlardan itibaren sürdürülebilirlik kavramlarına hakim olmaları sağlanırken aynı zamanda eğitim yolculukları boyunca çevre sorunları hakkında bilgi edinmeye devam etmeleri desteklenmektedir. Özellikle ortaöğretim eğitiminde sürdürülebilirlik işlenmekte olup sürdürülebilir kalkınma, biyoloji, fizik, doğal coğrafya ve sosyal bilimler müfredatının bir parçası haline gelmiştir.

İsveç

İsveç'te çevresel sürdürülebilirlik eğitimini ve girişimlerini teşvik etmek için eğitim kurumları, hükümet organları, STK'lar ve özel kuruluşlar arasındaki işbirliği ve ortaklıklara güçlü bir vurgu yapılmaktadır. İsveç Çevre Eğitim Konseyi, çevre eğitimi ve bilinçlendirme girişimlerinden sorumlu ulusal bir koordinasyon organıdır. Konsey, çevresel sürdürülebilirlik eğitim stratejileri geliştirmek ve uygulamak için devlet kurumları, eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği yapar. İddialı çevresel hedefler belirleme geçmişine sahip olan İsveç'te bu hedefler genellikle eğitim girişimlerine de dönüşmektedir. Bu bağlamda eğitim çabalarını ulusal çevre hedefleriyle uyumlu hale getirerek çevreye daha duyarlı ve ilgili bir vatandaşlık yaratmayı hedeflemektedir. Birçok İsveç okulu ve üniversitesi, kendi kurumlarında sürdürülebilir uygulamaları aktif olarak desteklemektedir.

KAYNAKLAR

European Commission, Directorate-General for Education, Youth, Sport and Culture, (2022). *Learning for the green transition and sustainable development : staff working document accompanying the proposal for a Council recommendation on learning for environmental sustainability*, Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/02392>

Hoffman, A. J., & Sandelands, L. E. (2005). *Getting right with nature: Anthropocentrism, ecocentrism, and theocentrism*. *Organization & Environment*, 18(2), 141-162.

Nikolitsa-Winter, C., Mauch, W., & Maalouf, P. (2019). *Addressing global citizenship education in adult learning and education: Summary report*. Hamburg: UNESCO Institute for Lifelong Learning.

Solidar Foundation. (2021a). *CITIZENSHIP AND LIFELONG LEARNING MONITOR 2021 FRANCE*. <https://www.solidar.org/en/publications/citizenship-and-lifelong-learning-monitor-2021>
https://www.solidar.org/system/downloads/attachments/000/001/549/original/LLL2021_Country_France_v3.pdf?1651500608

Solidar Foundation. (2021b). *CITIZENSHIP AND LIFELONG LEARNING MONITOR 2021 GERMANY*. <https://www.solidar.org/en/publications/citizenship-and-lifelong-learning-monitor-2021>
https://www.solidar.org/system/downloads/attachments/000/001/550/original/LLL2021_Country_Germany_v3.pdf?1651500608

Tunca, E., Kesbiç, K., Gencer, E. G, Korlu, Ö. ve Akay S. S. (2022). *Eğitim izleme raporu 2022. Eğitim Reformu Girişimi*. <https://www.egitimreformugirisimi.org/egitim-izleme-raporu-2022/>

UNESCO Institute for Lifelong Learning (UIL). (2022). *Making lifelong learning a reality: A handbook*. UNESCO Institute for Lifelong Learning, Hamburg, Germany.

UNESCO, G. C. E. (2015). *Topics and learning objectives*. Source: UNESCO: access on 14th June.

UNESCO (2017). *The ABCs of Global Citizenship Education*. The ABCs of global citizenship education - UNESCO Digital Library

This project is funded by the European Union.
Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir.

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK EĞİTİMİ SAVUNUCULUK VE POLİTİKA BELGESİ

